

TOR:s yttrande

En ny jordbruksbokföringslag (Ds B 1977:8)

Sedan Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund (TOR) beretts tillfälle avgiva yttrande över rubricerade betänkande får förbundet härmed anföra följande.

I betänkandet föreslås att 1951 års jordbruksbokföringslag skall ersättas av en ny jordbruksbokföringslag, som utarbetats efter mönster av 1976 års bokföringslag. TOR, som inte har något att erinra mot att 1951 års jordbruksbokföringslag ersätts med nya regler om redovisning, i stort överensstämmande med reglerna i 1976 års lagstiftning, vill samtidigt understryka vikten av att de nya reglerna för jordbruket måste anpassas även efter de för jord- och skogsbruk särskilda förhållandena. TOR finner det framlagda förslaget innefatta ett sådant hänsynstagande. Efter granskning av den föreslagna författningstexten vill TOR endast peka på utformningen av 9 § andra stycket sista meningen, vari bl a föreskrivs att årsbokslut skall skrivas under av den redovisningsskyldige. Driver två personer gemensamt ett jordbruk som enkelt bolag bör lämpligen båda skriva under. Samma bör också vara fallet när dödsbodelägare gemensamt driver dödsbos jordbruksfastigheter. Enligt TOR:s mening bör därför den föreslagna bestämmelsen kompletteras med en föreskrift av i princip samma innehåll som 11 § andra stycket sista meningen i 1976 års bokföringslag: "Är flera delägare obegränsat ansvariga för rörelsens förbindelser, underskrives bokslut av dem alla". I övrigt har TOR inte något annat att erinra mot utformningen av de föreslagna bestämmelserna. TOR kan helt ansluta sig till uppfattningen, att den skäpärmmetoden under i 6 § 3 st angivna förutsättningar kan godtagas vid inkomsttaxeringen.

TOR anser sig nu inte kunna ta definitiv ställning till frågan huruvida en särskild jordbruksbokföringslag bör införas eller om bestämmelserna bör inarbetas i 1976 års bokföringslag. I det föregående har TOR förklarat sig hysa uppfattningen, att hänsyn måste tas till de speciella förhållandena inom jord- och skogsbruket. TOR vill dock peka på att — även om borgenärsintresset i regel inte gör sig gällande på samma sätt inom jordbruk som i andra rörelser (jfr betänkandet sid 33) — i arrendefall och även i andra fall borgenärsintresset kan tala för en inarbetning av jordbruksbokföringsreglerna i 1976 års bokföringslag.

Betänkandet innehåller också förslag om minskad skyldighet att lämna

kontrolluppgifter för jordbrukares taxering. Dessa kontrolluppgifter har självfallet största betydelsen vid taxering av jordbrukare, som redovisar inkomster enligt kontantmetoden. När det gäller bokföringsmässig redovisning, är kontrolluppgifterna i dag av värde vid taxeringen främst då det gäller jordbrukare vars bokföring inte avslutas med vinst- och förlustkonto. Sådan jordbrukare skall nämligen använda kalenderår som räkenskapsår och lämnar vidare i deklarationen en ganska fullständig redogörelse för intäkter och omkostnader. För annan jordbrukare med bokföringsmässig redovisning kan kontrolluppgifterna däremot vara av relativt begränsat intresse vid taxering i första instans. TOR vill emellertid framhålla, att kontrolluppgifterna är av stor betydelse vid taxeringsrevisioner och att man förutsätter ett stort antal revisioner i den nya organisationen av taxeringen i första instans. I sammanhanget vill TOR erinra om departementschefens uttalanden i prop 1975:87 (s 122) om kontrolluppgifternas betydelse för att de partiella revisionerna skall ge gott resultat samt att RS-utredningen i sitt fortsatta arbete bör ägna uppmärksamhet åt frågan om vidgad skyldighet att lämna uppgifter till ledning för egen eller annans taxering. Mot bakgrunden av dessa uttalanden bör enligt TOR:s mening en inskränkning i uppgiftsskyldigheten på sätt föreslagits i betänkandet under alla förhållanden inte beslutas förrän RS-utredningens framtida förslag remissbehandlats och blivit föremål för överväganden inom departementet. TOR kan för sin del rent allmänt inte finna, att utredningen framlagt tillräckliga skäl för ett slopande av kontrolluppgiftsskyldigheten enligt p 5 och p 6 i 37 § taxeringslagen. Av flera anledningar synes uppgiftsskyldigheten böra bibehållas.

1. Generellt sett är värdet av kontrolluppgifter odiskutabelt och TOR tänker då närmast på de preventiva effekterna. Förekomsten av kontrolluppgifter minskar utrymmet för skatteundandragande, medvetet eller omedvetet.

2. Kontrolluppgifter, som direkt kan avstämmas mot deklarationerna, bör ur kontrollsynpunkt bibehållas oavsett förvärvskälla. I det sammanhanget är det ointressant, om bokföringsskyldighet föreligger eller inte. Enligt sid 43 i betänkandet kommer det övervägande antalet jordbruk att undantas från skyldighet att avsluta räkenskaperna med årsbokslut. Därmed kan man anta, att blankett J 2 blir den vanligaste vid redovisning av inkomst av jordbruksfastighet. Nämnade blankett är så utformad, att kontrolluppgifter kan avstämmas direkt mot de kontanta bruttointäkterna, om beskattningsåret sammanfaller med kalenderåret. Det kan antas att brutet räkenskapsår blir relativt ovanligt. Kontrollmöjligheterna blir alltså stora även efter en övergång till bokföringsmässig redovisning.

3. Ur prop 1955:160 kan citeras: "Spannmål, större slaktdjur, mjölk, skogsprodukter säljes i regel till ett fåtal uppköpare, vanligen jordbrukarnas egna organisationer, vilka utan svårighet torde kunna lämna kon-

trolluppgifter”. Vad här sägs gäller i ännu högre grad i dag, inte minst genom utnyttjandet av datorer vid framställningen av kontrolluppgifterna.

4. Likheten mellan bokföringslagen och förslaget till den nya jordbruksbokföringslagen kan knappast utgöra något skäl för att behandla lantbrukare på samma sätt som rörelseidkare. Avgörande måste vara möjligheten att med kontrolluppgifter verkligen *uppnå kontroll*. Den möjligheten finns i förvärvskällan jordbruksfastighet men inte i förvärvskällan rörelse.

5. Antalet kontrolluppgifter uppges vara ”mycket stort”, men utredningen har inte presenterat någon beräkning av antalet. Så borde ha kunnat ske. Vidare borde såväl antalet som värdet av ifrågavarande kontrolluppgifter ha jämförts med kontrolluppgifter i andra förvärvskällor. Uppgifter på mycket små belopp förekommer i oerhörda mängder, när det gäller exempelvis tjänst och kapital. Mot den bakgrunden är utredningens förslag ej tillfredsställande underbyggt.